

ENTREVISTA
ANTONI VILA CASAS,
EMPRESARI I FILANTROP

▶ 06_08

ANTONI VILA CASAS **Empresari farmacèutic i president de la Fundació Vila Casas**

Empresari farmacèutic d'èxit i prestigi, avui, des de la Fundació Vila Casas, que té seus a Can Mario de Palafrugell i al Palau Solterra de Torroella de Montgrí, se'l considera un dels més importants mecenes culturals de Catalunya tot i que la paraula «mecenes» no li agradi gens i prefereixi la de «filantrop».

TEXT **LLUÍS BUSQUETS I GRABULOSA**
I ENRIC CALZADA I SALAVEDRA

Nascut a Barcelona l'any 1930, quart de cinc germans, llicenciat en farmàcia (1956), va fundar Laboratoris Prodes (1960), el 1986 presidí el consell d'administració del hòlding Prodesfarma (amb més de 800 treballadors), que més tard es fusionaria amb Laboratoris Almirall (1998), el primer laboratori d'Espanya. Presidí Farmaindustria (1989-1991). És membre de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi (2003), de la Reial Acadèmia de Farmàcia de Catalunya (2004) i exmembre del Consell Social de la Universitat de Barcelona (1993). El 1996 va rebre la Gran Creu de l'ordre del Mèrit Civil; el 1999, la Creu de Sant Jordi; el 2004, el Premi Montblanc al mecenatge; el 2009, el Premi Consell Nacional de la Cultura i les Arts (CONCA) al patrimoni cultural; i el 2013, la medalla d'or al Mèrit Cultural de l'Ajuntament de Barcelona.

Vostè viu entre Barcelona i Pals. Passem la setmana a Barcelona i el divendres ja som a Pals. També tinc una caseta a Torroella, però a Pals hi veig reflectida la meua vida. Hi vaig començar el museu d'escultures, a Ca la Tona, i vaig continuar fins que vaig comprar el palau de Torroella i vaig reordenar les coses. Ara, a Pals, hi tinc una farmàcia amb tots els estris antics, per quan vull mostrar-la a algun amic.

Hem llegit que va quedar orfe de pare als 11 anys i que la seva mare va haver de vendre a poc a poc la col·lecció de segells del marit... És cert, encara que els avis també ens ajudaven. Lavi Lluís Vila Miralles, procurador en Corts pel partit conservador de Dato, tenia una fabrica de filats i teixits. El pare d'ella va ser un dels signants de les Bases de Manresa. La mare va poder donar carrera als cinc germans. El pare morí als 48 anys. Jo em vaig formar als jesuïtes de Casp, el carrer de Barcelona on vivíem, i d'ells vaig aprendre l'examen de consciència que encara practico cada dia. Abans de dormir em demano què podria haver millorat de tot el que he fet avui.

D'on li ve l'ull empresarial? Acabat l'examen d'Estat, lavi Vila em va demanar quin regal volia, una moto o un teler. El meu germà Paco ja en tenia un, de teler. Vaig optar per aquesta opció, pensant que amb els diners que poguéssim treure unint tots dos telers, ja em compraria la moto. I així va ser. Fèiem unes teles d'una mena de seda amb tons beixos, marrons i daurats per als altaveus dels aparells de ràdio tretats dels residus dels pneumàtics Firestone. Ens costaven 3 pessetes i es venien a més de 500. Quan ens van encarregar mil metres per a una empresa, ens vam tornar bojos. Vaig acabar venent per Philips, Invicta, Iberia, Lucarda, Sanyo, Cahue i a tots els fabricants de ràdio de Catalunya i València. En vam arribar a tenir tres, de telers. Quan arribà la competència i el polièster, vam llogar-los. Això em permetia no anar flux de butxaca: els matins estudiava a la universitat i, a les tardes, anava al cinema, cada dia. Exhauria la cartellera.

I per què va estudiar farmàcia? Jo volia fer dret a Deusto, amb els jesuïtes. Però els grans em van dir que havent-hi universitat a Barcelona, ja m'ho podia treure del cap. Què fer? Tenia d'amic el fill d'un metge, en Santi Oller, i em va proposar fer farmàcia no sols perquè permetia viure'n sinó perquè a la facultat hi havia les noies més guapes de Barcelona. Li vaig dir que m'hi apuntés, però que si hi havia una facultat amb noies més guapes, m'ho digués. Em

«M'acabaré abans jo que els meus diners»

PERFIL

► Elegat però austera. Li agraden els toros, tot i que opina que ja s'extingien abans de la prohibició. És de l'Espanyol, però troba que en Messi ha convertit el futbol en poc menys que un art. No és monàrquic i sí que és independentista. Diu que té una visió antiga del món però et parla del grafè i assegura que tenim un dels millors centres de fotònica del món. Parla molt baixet, però diu que quan s'enfada i esbronca algú alça la veu. Casat en segones nupcies amb Montserrat Pascual Samaranch el 1987; un estiu, per a ella, va escriure una novel·la i el 1980 s'edità *Once cuentos de tierra mar y cielo*. Estalviador fins al punt d'aprofitar els sobres de les cartes que rep per escriure-hi notes. Ha estat als cinc continents, però no li agrada gaire viatjar ni visitar gaires museus. Diu que no ha escrit mai a màquina ni amb ordinador. I que li costa canviar d'opinió.

va trucar i em va dir que a Filosofia i Lletres, efectivament, també hi havia noies guapes. «I quines van més ben arranjades?» «Les de Farmàcia». I no em va desagradar pas, fer Farmàcia. En vaig regentar una a la Trinitat, al districte de Sant Andreu. Hi anava amb la Montesa i tornava a casa a dinar: quinze quilòmetres quatre vegades al dia. I em tocà fer milícies. La mare havia d'anar a vigilar el dependent perquè no ens robés. Fèiem unes 4.000 pessetes al mes. Quan em vaig casar amb l'Anna als 24 anys (ella en tenia 19) disposava d'un 3.000 pessetes: 600 per al pis, 500 per a la minyona i la resta per viure.

I se'n va poder comprar una altra, de farmàcia, al xamfrà Gran Via-Girona, abans de posar el seu primer laboratori, Prodes, el 1960. Sí. D'aquella en trèiem ja 60.000 pessetes al mes. En Santi Oller feia medicaments per al seu pare i em va dir que podríem comprar el laboratori Prodes per 600.000 pessetes. No les teníem. Les vam aconseguir fent deu participacions de 60.000 pessetes per a deu farmacèutics. Fèiem sals de bany Pino-san i un xarop expectorant, Prodesmicina, que va entrar a la Seguretat

Social. Quan vam treure la sulpirida Tepavil, un representant d'Alacant va venir a veure una copa d'Europa del Barça i ens oferí vendre dos mil xarops amb el 20% de comissió. «A l'any?», li vaig demanar. «No, no: al mes.» I ho va fer...

Van anar creixent, van quedar vostè, Oller Daurella i Bravo Andreu i van crear el grup d'empreses Prodesfarma el 1986 amb l'objectiu de fer investició pròpia. Però a poc a poc. Mai no he fet projectes grans ni ambiciosos, sinó que he avançat pas a pas, amb allò que m'ha fet il·lusió. Has de creure en el que fas. Als meus venedors els deia que seríem el primer laboratori del país. Alguns socis no van voler seguir el ritme d'inversions i els vam comprar la seva part. I vam quedar nosaltres tres, sí, fins a constituir el hòlding que han esmentat. Vaig haver de passar de farmacèutic a empresari.

Vostè distingeix tres etapes de Prodesfarma. La primera, de 1960 a 1973, quan aconseguíen fer entrar a la Seguretat Social els seus productes. Però, enllà de la Prodesmicina, van tenir un conflicte amb el Diazepan Prodes, que va sortir el 1964 i valia 30 pessetes. Una benzodiacepina, un ansiolític relaxant, que era una còpia del Valium, que valia 80 pessetes. Els laboratoris La Roche, fabricants del Valium, ens van posar un plet a nosaltres i a Lacer, que va treure un producte igual amb vitamines B1 i B6 i valia 50 pessetes. Llavors es copiaven productes, però les matèries primeres no es podien fabricar de la mateixa manera. La Roche va pagar dos investigadors del Centre Superior d'Investigacions Científiques (CSIC) perquè emetessin un informe sobre els procediments de fabricació. I van concloure que els tres productes es fabricaven de la mateixa manera. Semblava tot perdut. Vaig anar a veure el ministre de Governació Garicano Goñi, que coneixia dels toros gràcies a l'advocat Pere Balañá, el qual explicà el cas al Director general de Farmàcia. Total, que l'afer acabà davant de Franco amb un doble argument: érem uns laboratoris espanyols que calia protegir i el nostre producte estalviava a la Seguretat Social 50 pessetes per caps. Franco va cridar Manuel Lora-Tamayo, que presidia el CSIC, i li va dir que la conclusió de l'informe no podia ser tan rotunda. Hi van posar que de totes les proves fetes «podia deducir-se que havia la probabilitat que se fabri-

12 Febrero, 2017

ALBERTO GARCÍA / CONTRASTO

caran de la misma manera». Ja no era seguretat sinó probabilitat i el jutge fallà a favor nostre. D'allí vam passar al Tepavil i...

...al Tepazepan, el primer medicament per al **bi-nomi ansietat-depressió**. El primer ansiolític registrat amb Diazepan més Sulpiride. Durant els dos primers anys en vam vendre 300.000 cada mes, tot un èxit.

La segona etapa de Prodesfarma va de 1973 a 1984. I el 1982 els socialistes puguen al poder. Són anys de desenvolupament, d'exportació a l'Amèrica Llatina, de crear la primera planta de síntesi i crear el nostre primer producte d'R+D. Vam adquirir un laboratori portuguès, Lusofármaco, que ens va donar empenta i ens mostrà els pros i contres de les fusions. Els socialistes ens van afavorir perquè van decidir que tots els productes havien de tenir el mateix preu i ens va permetre pujar-los, ja que els originals estrangers eren més cars i ja no es podien rebaixar.

I la tercera etapa, la de consolidació, des del 1984 fins a la fusió amb Almirall el 1997. El 1986 Prodes esdevingué el grup Prodesfarma i va néixer el centre d'investigació Prodesfarma, ubicat a Sant Feliu de Llobregat. Així que amb l'increment de preus permès d'entre el 5% i el 10% vàrem passar de 80 milions als 800 milions de pessetes. L'any 1983 vam poder adquirir més laboratoris -Funk, Berenguer-Beneyto, Infale- i rellançar-los. Llavors retiraren del mercat el Minilip, una amfetamina, que fabricava Infale. Hi vam perdre 80 milions i ens vam queixar a l'administració al·legant que estàvem donant viabilitat a laboratoris sense acomiadar personal i ens ho van compensar per-

¶
«Si treballes molt, no és difícil guanyar diners; el difícil és saber-los administrar»

¶
«L'afer acabà davant de Franco amb un doble argument: érem uns laboratoris espanyols que calia protegir i el nostre producte estalviava diners a l'Estat»

metent-nos pujar entre un 5% i un 10% els productes inferiors a 150 pessetes. Vam recuperar les pèrdues multiplicades per cent. El 1990 adquirírem Farmasines a Espanya i Síntesa a Bèlgica i amplíarem la nostra activitat: vam fer una *joint-venture* amb UP-Farma i Pras-Farma a Espanya i Genteck de Veneçuela.

I quan va inventar la molècula de l'aceclofenac, comercialitzat com a Airtal des de 1992, l'any en què inauguraren les noves oficines i el nou centre d'investigació a Sant Feliu es devien forrar... Si treballes molt, no és difícil guanyar diners; el difícil és saber-los administrar. Durant vint anys, cap dels socis de l'empresa no vam cobrar ni una pesseta de salari; només vam cobrar els darrers disset anys. L'Airtal és un antiinflamatori i analgèsic que no produïa acidosa, amb el mateix

efecte terapèutic que el Voltarén, sense necessitat de protector gàstric. Era un producte nou, fruit de la investigació que ens va costar 8.000 milions de pessetes (facturàvem 20.000 milions). Vam fer proves de toxicitat amb rates, gossos i micos. I amb vint-i-quatre primats que valien un milió de pessetes cadascun. Li vaig dir al conseller Laporte: «Mira-t'ho bé». Ens donà el registre la CEE i la vam comercialitzar a 15 països. Va ser un nou salt. Vam ser la primera empresa espanyola a registrar un producte a Europa. El vam llicenciar a diferents laboratoris UCB, Sanofi, Bayer... El pots trobar a l'Amèrica llatina amb el nom de Bristaflam i al Regne Unit amb el de Preservex... I va funcionar tant perquè convidàvem cada setmana seixanta metges amb les seves respectives esposes a l'hotel Melià de l'avinguda de Sarrià per passar un cap de setmana a Barcelona. Una campanya promocional a la qual dedicàrem mil milions de pessetes.

I encara va comprar Aquilea, el 1995. Els complements alimentaris, la parafarmàcia, començava. Ara està en auge. Vaig vendre Aquilea el 2005 al Dr. Joan Uriach i em consta que li va molt bé.

La fusió amb Almirall va ser idea seva? Sí. L'any 1990 sortí un film del Kevin Costner, *Ballant amb llops*, recorden? Ja vaig fer un article dient que la indústria farmacèutica havia de ballar amb elefants, que eren les multinacionals, a causa de la internacionalització dels mercats, l'equiparació de preus, la implantació de genèrics, la guerra per la investigació, la dificultat d'obtenir llicències... Calia fusionar-nos. Només els germans Gallardo d'Almirall em varen trucar preguntant-me si parlava seriosament. Jo volia el 50% i per a ells la direcció executiva, per relleu generacional. Em vaig conformar amb una minoria reforçada del 33% (és a dir amb opció de vetar les decisions rellevants que afectessin al moll de l'os de la empresa).

Pren píndoles, al llarg del dia, vostè? Sis al matí i cinc al vespre. Per a la pressió, el colesterol, les plaquetes, la gota... un antioxidant, una aspirina infantil contra la coagulació de la sang, el Sermion per a la circulació cerebral, una contra el restrenyiment i el Diazepan, que no falti.

I el 2004 li diagnosticquen un limfoma i li donen un any i mig de vida, màxim dos. El primer que fa és vendre la seva part? Sí, però tot i el bon preu i les facilitats, inicialment no ho acceptaven. Al final ho varen fer. Amb els diners rebuts vaig impulsar seriosament la Fundació, que havia creat el 1988, per ajudar iniciatives sociosanitàries.

I redirigeix les seves activitats... Sí. La Fundació Vila Casas, creada per reforçar la investigació sociosanitària, la vaig redirigir cap a l'àmbit artístic amb l'objectiu de conservar la tradició, fer país i promocionar artistes locals contemporanis. Ja havia rehabilitat el 1998 l'edifici modernista de Can Felip, una finca modernista al carrer Ausiàs March de Barcelona, actual seu de la Fundació Vila Casas. Paral·lelament, a Pals, aquell 1998 vaig inaugurar-hi amb una quarantena de peces un petit museu d'escultura. Ca la Tona, que ja no existeix. I també a Pals vam comprar amb Francesc Jover i Xavier Millet, Ca la Pruna, una casa fortificada del segle XVI, donada al municipi com a Casa de Cultura, a banda de Can Ramonet i Can Frailem, que els vaig tenir interinament. Volia donar visibilitat a artistes catalans que, al meu entendre, no en tenien prou. No podem perdre la pròpia identitat. Sóc independentista perquè Espanya no ens tracta bé ni ens hi tractarà mai. Per això em vaig voler desempallegar d'Aquilea i de les accions d'Almirall-Prodesfarma.

La malaltia? Tenia un limfoma fol·licular, que en principi es cura. Més tard el Dr. Bosch que és qui em porta, va veure que era d'un tipus (Mantell) que sempre torna. Amb la químia vaig tenir sort: vaig poder anar a treballar cada dia. Sóc el primer pacient tractat amb Rituximab de la Roche, un cas d'estudi als congressos d'hematologia juntament amb dos austríacs vius, en la meua mateixa situació. No passa any que molts metges no demanin si segueixo viu...

De Pals a Torroella de Montgrí: l'any 2000 s'obriren les portes del Museu Art 2000 de Torroella, ubicat en el Palau Solterra, un palauet d'arquitectura ci-

12 Febrero, 2017

CAN MARIO I PALAU SOLTERRA
► La Fundació Vila Casas té dos espais emblemàtics a les comarques gironines, Can Mario de Palafrugell, dedicat a l'escultura contemporània (a dalt), i el Palau Solterra de Torroella de Montgrí, que mostra la seva col·lecció de fotografia nacional i internacional. Aquests dos recintes, que també organitzen exposicions temporals, se sumen als tres que la Fundació té a Barcelona (Can Framis i Volart 1 i 2).
E. CAMPS/A. RESCLOSA/ACN

VE DE LA PÀGINA 7 ►►

vil del s. XV. Els primers anys s'hi exhibí gran part del fons pictòric de la col·lecció. Amb el temps ha passat a dir-se Palau Solterra, Museu de Fotografia Contemporània, perquè acull una col·lecció de fotografia de caràcter nacional i internacional.

Dos anys més tard, al 2002, als magatzems de la finca modernista Casa Antònia Puget s'inaugurà l'Espai Volart, el primer àmbit de la Fundació obert a públic a Barcelona, destinat a exposicions temporals. Justa la fusta. A finals del segle XIX, la superfície de l'actual Espai Volart, pertanyia a l'empresa Volart de Puntetes i Teixits i s'utilitzava com a magatzem de puntes i teles, un exemple característic de la producció i comerç tèxtil catalans d'aquella època.

I el 2004, per ampliar l'espai expositiu, rehabilità Can Mario, a Palafrugell. Una antiga fàbrica de suro serví com a museu per a exposar-hi les obres de pintura, fotografia i escultura, que va substituir el petit museu de Pals de Ca la Tona i, en l'actualitat, s'ha convertit en Can Mario, Museu d'Escultura Contemporània.

És veritat que en patir el limfoma, va encarregar a la Rosa Serra una escultura de vostè, pensant que si vostè desapareixia sempre romandria un seu bronze? I la Rosa està enfadada amb mi perquè, un cop guarit, no vaig tenir collons de posar la meua escultura al museu. Era dins una caixa com la mòmia d'un faraó, però feia nosa. Ara és al museu, però tapada. Quan em morí o si pateixo Alzheimer, ja la podran destapar.

El 2008 a Volart s'afegí Volart 2. Sí. A més de la seva activitat corent, cada mes de juliol té lloc l'exposició «Patrim», consistent en la selecció de treballs dels estudiants del darrer curs de Belles Arts de la Universitat de Barcelona.

Torroella, Volarts i Palafrugell. Li rendeixen una mica? No. Si de cas, maldecaps. Puc fer el que faig gràcies als diners fets amb els laboratoris. La Fundació Vila Casas costa cada any 3 milions d'euros d'aportació personal. Té 25 persones i és una empresa sense beneficis. Em preocupa saber què gastó i què ingressó.

Així i tot, el 2009 va culminar el projecte d'espais museístics amb la inauguració de Can Framis, Museu de Pintura Contemporània, en una antiga fàbrica tèxtil rehabilitada del Poblenou a Barcelona. A mi m'agrada molt rehabilitar espais, i aquesta la re-

«Sóc independentista perquè Espanya no ens tracta bé ni ens hi tractarà mai»

«La Fundació Vila Casas costa cada any 3 milions d'euros d'aportació personal»

«El meu lema és 'Esforça't a millorar sense fer mal a ningú'»

«Quan em morí, em moriré i ja està. Deixo unes rendes per a la meua dona i, la resta, per a la Fundació, que procuro deixar ben nodrida»

alitzà l'estudi BAAS Arquitectes. Can Framis va ser una fàbrica de finals del segle XVIII. S'hi exposen al voltant de 300 obres, que daten des de la dècada dels 60 fins l'actualitat i que pertanyen a diversos artistes nascuts o residents a Catalunya. A l'Espai Ao de Can Framis s'hi celebren, a més, exposicions temporals.

Enyora el món farmacèutic? No, perquè hi segueixo connectat gràcies a projectes d'investigació a través de capital risc. Ara tothom investiga coses relacionades amb càncers. Una noia de Verges, l'Elisabeth de los Pinos, té molt avançat un producte contra el melanoma de l'ull.

Com fa la tria? Només compro l'art que m'agrada. M'ha d'entrar pels ulls. I sóc eclèctic. Em deu venir de petit: col·leccionava còmics, balançs angleses. A part dels segells, el pare ja comprava quadres i em duia a les galeries barcelonines els diumenges al matí. Comprar pintors que comencen i acabar tenint una col·lecció de pintors correcte del teu temps ja és tot un projecte. Anem enriquint el fons, de fet es canvia cada 18 mesos. A Can Framis fem canvi de fons anualment. I fem l'art de col·leccions amb l'expert Giralt Miracle.

De les 3.000 obres que té, sumant quadres, fotografies i escultures,

quina és per a vostè la més important? Potser *Río Manol*, de José María Guerrero Medina.

El millor artista català viu? Jaume Plensa té fama mundial. De pintors, els més cotitzats són Barceló, Blasco i Caballut, una gitana filla d'una catalana, de qui farem una mostra aviat. Però m'agrada haver promocionat Agustí Puig, les teles del qual són les que pinta Penélope Cruz a *Vicky, Cristina, Barcelona*, de Woody Allen, del qual sóc un fan. Gerard Mas guanyà el premi d'escultura 2015 i Jordi Díaz Alamà, el premi de Pintura 2016.

Artistes gironins? L'Enric Ansesa. Ja he parlat de la Rosa Serra. La Lúcia Masllorens, de Cassà, a cada Fira que va, ven una vintena de quadres...

Encara que al discurs d'ingrés a la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi va dir que mai no es compraria un Miró, no va complir... És el meu pintor preferit i em semblava impossible que mai pogués arribar-ne a comprar cap. Però ho vaig fer per celebrar els 25 anys de casats; és molt petit i en vaig pagar vint milions de pessetes.

Tres museus d'art contemporani -fotografia, escultura i pintura- i dos àmbits per a exposicions temporals i sense abandonar els projectes de salut. I tot ho porta vostè? Funciono amb un patronat, amb un director general, una directora d'art i faig cas a galeristes entesos.

Què passarà quan vostè falti? Mireu, el fet de no tenir fills em dóna molta llibertat. Potser els hauria exigit tant que hauria estat un mal pare. El meu lema és «Esforça't a millorar sense fer mal a ningú». Sé que m'acabaré abans jo que els meus diners. La gent que té fills passa molts maldecaps. Sempre hi ha baralles per les herències. Jo podria no haver fet testament. Quan em morí, em moriré i ja està. Deixo unes rendes per a la meua dona i, la resta, per a la Fundació, que procuro deixar ben nodrida. M'agrada molt una cançó de Joan Manuel Serrat: *Cançó per a Joan Salvat-Papasseit*, on diu: «I el que pensin de mi no m'interessa gens, no m'interessa gens, no m'interessa gens». Enguany he publicat unes memòries titulades *El que pensin de mi no m'interessa gens. Reflexions sobre l'art, el món i la salut*. Quan em morí, que no ho diguin a ningú fins que no estigui enterrat. Després, els amics que vulguin que vinguin a acomiadar-se i que desembalin l'estàtua de la Serra, que cantin *El que pensin de mi no m'interessa gens* i, després, el Virolai... Ho tinc dit a la meua dona. I aire, adéu. ►